

О. С. Шульєва

*студ. I курсу магістратури економіко-правового факультету ОНУ імені І.І.Мечникова
спеціальність «Право»*

Науковий керівник: д.ю.н., проф. А. В. Смітюх

ПРАВОВИЙ СТАТУС БАЛАНСОУТРИМУВАЧА У КОНЦЕСІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Для України поняття «концесії» не є новим, чинний донедавна Закон «Про концесії» був ухвалений ще 1999 р., проте концесія як модель державно-приватного партнерства не набула за його чинності широкого поширення. Тому Верховна Рада України 03.10.2019 ухвалила Закон України «Про концесію» (далі – Закон) [1], покликаний удосконалити правове регулювання концесійної діяльності. Прийнятий закон передбачає чимало новацій, деякі з них стосуються і правового статусу балансоутримувача, висвітлення якого і складає предмет цієї роботи.

Закон закріплює визначення поняття «*балансоутримувача*», під яким розуміють державне, комунальне підприємство, установа, організація, господарське товариство, 100 відсотків акцій (часток) якого належать державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді або іншому господарському товариству, 100 відсотків акцій (часток) якого належать державі, на балансі або у власності якого перебуває майно, що є об'єктом

концесії [1, ст. 1]. При цьому відповідно до Закону об'єкт концесії може складатися з майна декількох балансоутримувачів.

Балансоутримувач об'єкта концесії обмежений у своїх правах з дня прийняття рішення про доцільність та недоцільність здійснення концесії. Так ч. 4 ст. 5 Закону закріплює заборону вчинювати без згоди концесієдавця дії, які впливатимуть на цілісність об'єкта концесії (списання основних засобів, що є об'єктом концесії; міни (обміну), іпотеки або застави майна, що є об'єктом концесії; передачі такого майна в управління/спільну діяльність та інші). Зазначені обмеження діють до завершення концесійного конкурсу та підписання концесійного договору або відміни чи визнання концесійного конкурсу таким, що не відбувся. Відповідальність за збереження цілісності об'єкта концесії та за шкоду, завдану такому об'єкту, несе керівник балансоутримувача [1, ст. 5].

Відповідно до п. 1 ст. 24 Закону, концесійний договір укладається концесієдавцем у письмовій формі з переможцем концесійного конкурсу та/або юридичною особою, створеною переможцем концесійного конкурсу для здійснення концесії, або юридичною особою за результатами проведення прямих переговорів, або створеною нею юридичною особою для здійснення концесії. Як наслідок концесіонер заміщує існуючого балансоутримувача і бере на себе всю відповідальність за здійснення інвестицій, експлуатацію і технічне обслуговування. Концесійним договором можуть бути передбачені платежі концесіонера на користь концесієдавця, у свою чергу, Закон закріплює можливість отримання балансоутримувача частини концесійного платежу.

Слід зазначити, що у концесіонера не виникає загального правонаступництва згідно за правами та зобов'язаннями підприємства, майно якого передається в концесію. Проте у виняткових випадках, за рішенням концесієдавця, умовами концесійного конкурсу може передбачатися повне або часткове правонаступництво концесіонера за правами та обов'язками балансоутримувача за договорами, судовими процесами, у тому числі в порядку міжнародного комерційного арбітражу, відкритими виконавчими провадженнями, ліцензіями, документами дозвільного характеру, а також за дебіторською та кредиторською заборгованістю балансоутримувача [2]. Інші необоротні матеріальні активи, оборотні матеріальні активи балансоутримувача можуть бути викуплені концесіонером на умовах, встановлених концесійним договором. Передача об'єкта концесії концесіонеру є підставою для припинення права господарського відання та/або оперативного управління

балансоутримувача на об'єкт концесії. При цьому, у разі передачі всього його майна у концесію, балансоутримувач може бути ліквідований[1, ст. 33].

Отже, для держави та органів місцевого самоврядування концесія є гарною можливістю зменшити державні витрати та зняти із себе обов'язок управління збитковим балансоутримувачем, і, водночас, зберегти право власності на об'єкт концесії. У свою чергу, для інвесторів прибутковим проектом може бути концесія майна балансоутримувача, який є природним монополістом і має гарантований ринок споживачів, а також значні обсяги реалізації послуг, що є значною перевагою порівняно з іншими об'єктами інвестування.

Список використаної літератури

1. Про концесію : Закон України від 03.10.2019 № 155-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 30.03.2020).
2. Новікова І., Бойчук Т. Що змінилося після прийняття закону про концесії?
URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/derzhavnoprivatne-partnerstvo/shcho-zminilosya-pislya-priynyattya-zakonu-pro-koncesiyi.html> (дата звернення: 30.03.2020).